

## Jesus Uzkudun

# «Tristeena Osakidetzako zenbait medikuren jokabidea da»

Hernaniko Orbeagoz lantegian amiantoa erruz arnastu zuen Jesus Uzkudunek (Hernani, 1949).

Orain, erretiroa hartzeko garaia heldu bazaio ere, erronka da beretzat minbiziarekin zerikusia duten lan gaixotasunei “beste buelta bat” ematea. CCOO sindikatuaren EAEko lan osasun eta ingurumeneko arduraduna da.

**Duela mende bat jakin zen amiantoa toxikoa zela. Nola da posible oraindik langileak bere arriskuaz ez jabetzea?**

Gu amiantoarekin lanean jardun eta fabrikatik zuri-zuri ateratzen ginen, inongo neurririk gabe. Gero, hasten zara pixka bat begiratzen eta konturatzen zara zer den, batez ere gaixoak ikusten dituzunean, eta zoritxarrez asko ezagutu ditut. “Kontuz, istripua!”, esaten da gure herri honetan, baina lan gaixotasunekin ez dago prebentzio kultura hori, nola ez den kolpean gertatzen...

**Administrazioa gehiago inplikatuko beharko litzateke gaixotasunari behar den garrantzia emateko?**

Kontzientziazio horretan gehien laguntzen ari direnak gaixoak berak dira. Gogoratzen naiz Jose Luis Aranburuz, Ezequiel Ilarramendiz... egunkarietan beren historia kontatu zutenean, horrek bai, horrek dardara sortu zuen gizartean.

**Langileek arazoak dituzte amiantoarekin gaixotu direla frogatzeko, batez ere mesotelioma ez denean. Zer egin dute erakunde publikoek laguntzeko bidean?**

Ahal bada oztopatu. Niri goi funtzionari batek esan zidan: “Jexux, ari zara alarma soziala sortzen”, erantzun nion nik ez ditudala gaixotzen,



“Kontzientziazioan gehien laguntzen ari direnak gaixoak berak dira”.

niregana gaixotuta etortzen direla. Administrazioak huts egin du urte askoan, ez du amiantoarekin ardurarik hartu eta orain ez du inongo borondaterik hori azaleratzeko.

**Medikuek zer diote?**

Medikuek azterketa batean galde-tzen dute zenbat erretzen duzun, ea edaten duzun... baina gutxik galde-tzen dute non eta zerekin egin duzun lan. Duela hiru mende Ramazzinik zioen: “Gaixoarengana joatean galdeiozu zein den bere jangaien iturria, bere gaixotasunaren jatorria hor egon litekeelako”.

Dena den, tristeena da Osakidetzako zenbait medikuren eta zuzendaritzaren jokabidea. Badaude zorionez mediku batzuk gaixotutak sindikatuengana bidaltzen dituztenak, baina beren obligazioa hori baino harago doa, Gizarte Segurantzari parte eman beharko liokete lan gaixotasun bezala onartzeko, eta ez dute egingen.

**Zergatik? Zeren beldur dira?**

Konpromisorik ez hartzeagatik. Batzuetan gertatu da lekuko eraman dituztela epaiketetan, eta hori baino lehenago nahiago dute eskuak garbitu.

**Osalanekin plan bat onartu duzue, zehaztu iezaguzu beren jasotakoa.**

Planak dio ahalik eta gehien zabaldu behar direla mediku azterketak amiantoarekin lan egin dutezentzat, zainketa hori egin behar da. Gertatzen dena da amiantoarekin ez dagoela inbentario bat egin da, horregatik udaletxe askori eskatu diogu amiantoa non dagoen aztertu dezala.

**Amiantoaren mapa bat.**

Iparraldera joaten bazara, edo Frantziara etxe bat erosi nahi baduzu, erosteko orduan esaten dizute etxe horrek amiantoa duen edo ez. Hego Euskal Herrian ez dago horrelako konturik, ez dira maparik egingen ari.

## Silikosia, hurrengo epidemia

"Ikusi da amiantoaz gain, badagoela ezkutuan antzekoa edo okerragoa den beste epidemia bat: silikosia" dio Jesus Uzkudunek. CC00ek apirilaren 28an salatu zuen iaz bikoiztu egin zela Espainian silikosiak gaixotutako langileen kopurua. Silikosia silize kristalinoa arnastean sortzen da eta minbizia eragin dezake biriketetan. Batez ere harrigintzan, beirategietan eta zeramika lantegietan ematen da silikosi kasu gehien.

Duela gutxi Bermeoko marmolgintza enpresa bateko langileen %60ak silikosia duela jakin da. Uzkudunen esanetara "eskandalu bat izan da, horren inguruan txapuz handiak agertu dira". Marmolgintza horretan 19 urtez aritu dira langileak Silestone eta Caesartonearekin lanean beharrezko informaziorik eduki gabe eta Osalanek zigortu egin ditu enpresako prebentzio zerbitzua eta harri marka horien fabrikatzaileak.

**Orain arte amiantoa lotzen genuen siderurgia, trenbide eta horrelako lantegiekin. Baina orain beste leku batzuetan ere gaixotu da jendea amiantoagatik, BBVAn, arrantzontzietan... Noraino dago kutsatzeko arriskua?**

Nik ez nuke alarmista izan nahi, baina gauza serioa da. Bilboko BBVA 1965ean egin zen eta amiantoarekin forratu zuten estruktura guztia, horko elektrizistak amiantoarekin kontaktuan egin zuen lan eta orain gaixotasuna agertu da. Gauza bera gertatzen da Gurutzetako ospitalean. Amiantoa eskolatik hasi eta etxeko sukalderraino egon liteke, oso zabaldua egon da.

Hain zuzen, Donostiako festiba-lean amiantoaren inguruko dokumentala estreinatuko da. Pertsona batzuk konturatu ziren beren ama mesoteliomarekin hil zela. Kasualitatez, Errenteriako Paisa fabrika ondoan bizi ziren; urte horietan bentiladore baten bidez amiantohautsa fabrikatik kanpora botatzen zuten eta dena ondoko balkoira joaten zen. Denbora batera, ama hil egin zen. Hortik sortu da pelikula hori egiteko mugimendua.

**Zein da enpresen eta mutuen jarrera?**

Enpresa gehienei ez zaie horrenbeste inporta lan gaixotasun bat onartzea; arazoa da hori onartu ondoren guk beti errekaragoa eta kalte ordainak exigitzen ditugula.

Bestela nola bultzatuko dugu prebentzioa? Hemen ez balego municipalik gaizki aparkatzen dutenei multak jartzeko, hau erokeria litzateke... Enpresek eta mutuek bada-kite hori etorriko dela eta horregatik egiten dute ahalegin guztia dena estaltzeko.

**"Zenbait epailek horrela jarraitzen badute, senideek mobilizazioak bultzatuko dituzte haien aurka"**

**Kaltetuentzako konpentsazio fondo bat eskatu duzue. Hori da soluzioa?**

Beharrezkoa da. Posible da guk, esaterako, Sidenor "harrapatzea", baina beste askorekin ezin da. Zuk tailer txiki batean kotxeen frenoak aldatzen egiten baduzu lan eta gaixotasuna sortzen bazaiztu, zeini erreklamatu diozu? Eta bestetik badago jende pilo bat autonomia izan dena, horiek ez dute eskubiderik ezta lan gaixotasun bezala onartzeko ere. Kristoren injustizia dago hor. Horregatik ari gara esaten Estatu bera ere arduradun dela eta Estatuak sortu behar lukeela konpentsazio fondoa. Talidominarekin sortu du eta bere garaian olio-arbiarekin ere bai, ba sortu dezala amiantoarekin ere.

**Esan duzu enpresek auzia estaltzera jotzen dutela. Patronalaren jokabide horrekin elkarrizketa sozialeko mahaitik zerbait ateratzea espero duzue?**

Bai, eta pena da mahai horretan beste erakunde batzuk ez egotea. Hurrengo hilabeteetan akordio batetara iristea espero dugu lan gaixotasunen inguruan. Alde batetik prebentzio zerbitzuek beren lana ondo egin dezatela akordatu nahi dugu, eta bestetik kanpaina bat egingo da.

**Baina hori nahiko eramangarria da enpresentzat... Kalteordainak beste kontu bat dira.**

Maila horretan ere hitz egin da, baina Euskadin bakarrik fondo bat sortzea... zerbait zabalagoa behar da, Estatuak duelako ardura.

**Azken aldi gaixotuen aldeko sententzia asko izan dira epaitegietan, holako gehiago egotea espero duzue?**

Espero dugu baietz. Baina salatu nahi nuke zenbait jaezen jarrera, eta batez ere Gipuzkoako Bandres epailea. Gizarte Segurantzak eta guzti onartutako lan gaixotasunekin, joaten gara epaitegira eta berak esaten du: "Ez, nola ez zegoen inongo legerik, enpresak ez zuen ezer kunplitu behar". Hori salatu beharra dago eta zenbait epailek martxa horretan jarraitzen badute gaixoen senideek mobilizazioak bultzatuko dituzte haien aurka. ■

### Babeslea:



**Euskal Herria, garapen jasangarriko unitatea**  
**Euskal Herria Europako Batasuneko hego-mendebaldeko nazioa**

Eragile ekonomiko eta sozialen sarea  
Zatoz zu ere, EGIN ZAITEZ BAZKIDE. [www.gaindegia.org](http://www.gaindegia.org)

Gaindegia, Euskal Herriko ekonomia eta gizarte garapenerako behategia  
[gaindegia@gaindegia.org](mailto:gaindegia@gaindegia.org) • 943 304 365



Euskal Herria ekonomia eta gizarte garapenerako behategia  
Observatoire pour le développement économique et social de Euskal Herria  
Observatoire pour le développement économique et social du Pays Basque